

Nr 9.

Ankom till riksdagens kansli den 28 februari 1928 kl. 1 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckt motion om åvägbringande av utredning och förslag rörande viss omläggning av maltdrycksbeskattningen.

(2:a avd.)

I en inom första kammaren väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 198, har herr *Bergman* hemställt, »att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa, det Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning angående sådan omläggning av maltdrycksbeskattningen, att, såvitt möjligt, dryckernas alkoholhalt lägges till grund för beskattningen och att i varje fall en väsentligt höjd skatt åsättes tillverkningen av maltdrycker av klass II än den som för närvarande är densamma ålagd, medan för maltdrycker av klass I ingen skärpning av nuvarande villkor i skattehänseende må äga rum; ävensom att Kungl. Maj:t ville för riksdagen framlägga det resultat, vartill denna utredning leder, och de förslag, som därav kunna föranledas».

Beträffande motiveringen för detta förslag får utskottet hänvisa till motionen.

Enligt 24 § i förordningen den 1 juni 1923 (nr 140) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker skall för malt, som i skattepliktigt bryggeri användes vid tillverkning av maltdryck, skatt erläggas med 65 öre per kilogram för de första under tillverkningsåret avverkade 100,000 kilogrammen malt, med 70 öre per kilogram för nästa 100,000 kilogram och med 75 öre per kilogram för allt övrigt malt. För malt, som använts för tillverkning av svagdricka, äger restitution av skatt rum. Sådan restitution av skatt kan även äga rum för malt, som beräknas hava åtgått för tillverkning av maltdrycker, vilka exporteras. Därjämte kan skatt eftergivnas, då uppvägt malt eller därav beredd produkt blivit skadad.

Genom 1923 års tillverkningsförordning skärptes avsevärt skattesatserna, som tidigare utgjorde respektive 17, 20 och 23 öre per kilogram för samma skatteklasser som nyss angivits. I samband härmed infördes förbud mot införsel till och försäljning inom riket, utom för viss angiven användning, av till tredje klassen hänförlig maltdryck (exportöl).

Bihang till riksdagens protokoll 1928. 7 saml. 7 häft. (Nr 9.)

Utskottet.

Gällande system för beskattning av maltdrycker.

*Maltdrycks-
sakkunniga
och kontroll-
styrelsen.*

Maltdrycksbeskattningen är sålunda baserad på s. k. råmaterialbeskattning. Frågan om övergång till beskattning av den färdiga produkten har tidigare varit föremål för utredning. Så ingick i det uppdrag, som lämnades de enligt Kungl. Maj:ts beslut den 15 oktober 1920 tillkallade maltdryckssakkunniga, att undersöka, huruvida icke skillnaden mellan de olika maltdryckerna kunde fastställas enbart efter en alkoholgräns. Vidare lämnade Kungl. Maj:t år 1922 kontrollstyrelsen uppdrag att bland annat undersöka frågan om maltdrycksbeskattningens omläggning från råmaterialbeskattning till produktbeskattning. Såväl de sakkunniga som kontrollstyrelsen stannade vid att avstyrka dylik övergång. Kontrollstyrelsen ansåg dock, att skäl talade till förmån för produktbeskattning. Efter att hava erinrat om att dylikt system tillämpas i Danmark och Norge och där visat sig lämna synnerligen goda resultat, anförde kontrollstyrelsen i denna del följande. Den nuvarande skatteformen vore principiellt otillfredsställande. Då samma myckenhet malt, beroende på olika tillverkningsmetoder och olika beskaffenhet av maltet, kunde lämna olika stort utbyte av färdig produkt, drabbades nämligen de färdiga produkterna olika starkt i olika bryggerier. En skatt på den färdiga produkten vore sålunda otvivelaktigt en långt riktigare och rättvisare beskattningsform. Om skatten lades på den färdiga maltdrycken, kunde man vidare i större eller mindre grad lägga alkoholhalten hos maltdryckerna till grund för beskattningen och sålunda genom beskattning bidra till inskränkning i användningen av de starkare maltdryckerna. De farhågor i skattetekniskt avseende, som vid frågans tidigare behandling uttalats beträffande produktbeskattningen, hade, efter vad det visat sig i Danmark och Norge, icke varit befogade. Det vore emellertid sannolikt, att med hänsyn till det större antalet bryggerier i Sverige ett produktbeskattningssystem här skulle möta något större svårigheter än i nämnda länder. Härtill komme, att, därest kontrollen över det nuvarande skattesystemet reformerades, densamma skulle komma att ställa sig billigare än det kontrollsystem, som bleve erforderligt vid produktbeskattning. Kontrollstyrelsen sammanfattar därefter sin mening i frågan på följande sätt:

»Vid ett objektivt vägande av de olika skattesystemen mot varandra torde det visa sig, att produktskattesystemet är principiellt överlägset maltskattesystemet, men att sistnämnda system i avseende på kontrollkostnaderna kan göras billigare än det förstnämnda systemet, ävensom att de rent mekaniska kontrollanordningar, som maltskattesystemet innebär, mera lämpa sig för den i allmänhet mindre bryggerirörelse, som finnes i Sverige. Det föreligger ej heller samma motiv för genomförandet av en produktskatt i Sverige som i andra länder, där starkare maltdrycker tillverkas och där produktskatten använts såsom ett av medlen att tillbakahålla starkölsförbrukningen. Då styrelsen utgår från att förbudet mot starkare maltdryckers tillhandahållande kommer att upprätthållas, samt i övrigt icke några andra omständigheter föreligga, som särskilt motivera tillämpning av ett produktskattesystem, har

styrelsen icke ansett tillräckliga skäl finnas för övergång till ett sådant system från det nuvarande skattesystemet, som praktiskt fungerat tillfredsställande och som med hänsyn till effektiviteten kan jämföras med produkt-skattesystemet.»

Med en till 1923 års riksdag avgiven proposition, nr 131, framlade Kungl. Maj:t det förslag till förändrad lagstiftning rörande tillverkning och beskattning av maltdrycker m. m., som bland annat ledde till antagande av ovannämnda maltdryckstillverkningsförordning. Förslaget innebar, förutom höjning av maltskatten och förbud mot försäljning av s. k. starköl, jämväl omläggning av kontrollen över maltdrycksbeskattningen i kostnadsbesparande syfte. Föredragande departementschefen anförde därvid, att han ansåge tillräckliga skäl saknas att frånga ett redan fungerande skattesystem, vilket hunnit bliva väl inarbetat och ingått i tillverkarnas medvetande.

1923 års
förslag.

Till en början vill utskottet erinra därom, att Kungl. Maj:t i proposition nr 36 till årets riksdag föreslagit vissa ändringar i maltdryckstillverkningsförordningen, innebärande huvudsakligen att till maltdryck av första klassen skall hänföras jämväl maltedrika. Med maltedrika förstås sådan maltdryck, som ej innehåller mer än 1.8 viktprocent alkohol och äger en högsta extrakthalt av 10.5 procent samt vid tillverkningen undergått sådan särskild behandling, att alkoholhalten i drycken icke kan överstiga den för maltdryck av första klassen fastställda gränsen av 1.8 viktprocent. I sitt denna dag avgivna betänkande nr 8 har bevillningsutskottet hemställt, att riksdagen måtte bifalla sistnämnda proposition. Därest riksdagen antager det med propositionen framlagda förslaget, skulle maltedrika bliva fritt från skatt i likhet med svagdrycker och få tillverkas jämväl i skattefritt bryggeri. Praktiskt taget skulle därför framdeles inga andra skattepliktiga maltdrycker än sådana med en alkoholstyrka överstigande 1.8 men icke 3.2 viktprocent komma att tillverkas för försäljning inom landet.

Utskottets
yttrande.

Det vill därför synas, som om de skäl, vilka efter vad ovan nämnts ansetts tala till förmån för skattens utmätande direkt efter den färdiga dryckens alkoholhalt, numera förlorat i betydelse. Fördelarna med ett dylikt beskattningssystem göra sig egentligen gällande i länder, där relativt alkoholstarka maltdrycker med växlande alkoholhalt få tillverkas och försäljas eller där maltstarka men alkoholsvaga drycker äro underkastade beskattning. Medan sålunda fördelarna med en övergång till produktbeskattningssystemet för vårt lands vidkommande skulle vara ringa, komme de därmed förenade olägenheterna att kvarstå. Utskottet vill härutinnan särskilt framhålla den lätthet gällande skattesystem erbjuder att anordna ett effektivt och billigt kontrollsystem.

Motionären synes främst hava åsyftat ett ytterligare gynnande av de alkoholsvaga dryckerna i konkurrensen med de skattepliktiga genom höjande av skatten å sistnämnda drycker. Såsom utskottet redan framhållit innebar den år 1923 beslutade maltdryckslagstiftningen, som trädde i tillämpning

från och med tillverkningsåret 1923—1924, en mycket betydande skärpning i skatten. Enligt för utskottet tillgängliga uppgifter har konsumtionen av svagdricka, som under tillverkningsåret 1922—1923 utgjorde 66.4 miljoner liter och under tillverkningsåret 1923—1924 steg till 76.3 miljoner liter, under tillverkningsåret 1926—1927 utgjort 103.8 miljoner liter samt förbrukningen av skattepliktiga maldrycker, som under tillverkningsåret 1922—1923 utgjorde 137.7 miljoner liter och under tillverkningsåret 1923—1924 sjönk till 135.3 miljoner liter, under tillverkningsåret 1926—1927 utgjort 151.2 miljoner liter. Medan sålunda, efter det skattehöjningen inträtt, svagdrickskonsumtionen ökats med 56.3 procent, har konsumtionsökningen av skattepliktiga maldrycker inskränkt sig till 9.8 procent. Denna för svagdrickat gynnsamma utveckling synes utvisa, att för närvarande någon skatteökning icke är erforderlig för att stödja denna dryck i konkurrensen med pilsnerdricka. Vad angår maldrickat, skulle enligt vad kontrollstyrelsen beräknat (se kontrollstyrelsens utlåtande angående tillverkning av alkoholsvaga, extraktrika maldrycker, fogat vid Kungl. Maj:ts ovannämnda proposition nr 36 sid. 25) detsamma kunna tillhandahållas till omkring 2 öre lägre pris per flaska om $\frac{1}{3}$ liter än pilsnerdricka. Även om det skulle anses önskvärt, att för befrämjande av maldrickats avsättning denna prisskillnad ökades genom skärpt beskattning av skattepliktiga maldrycker, bör enligt utskottets mening med sådana åtgärder anstå till dess erfarenhet vunnits rörande möjligheterna att framställa en maltstark men alkoholsvag dryck av beskaffenhet att tillfredsställa en mera allmän smakriktning.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion I:198 av herr Bergman, om åvägabringande av utredning och förslag rörande viss omläggning av maldrycksbeskattningen, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 28 februari 1928.

På bevillningsutskottets vägnar:

JOH. NILSSON.

Närvarande: se under betänkandet nr 8.

Reservationer:

av herrar *Bergman, Leander* och *Ljunggren*, vilka ansett, att sista meningen i utskottets motivering, börjande med orden »Även om», bort utgå och ersättas med en mening av följande lydelse:

»Denna prisskillnad är uppenbarligen alltför obetydlig för att stimulera konkurrensen. Tanken att genom höjd beskattning av den alkoholstarkare maltdrycken skapa bättre avsättningsmöjligheter för det lika extrakrika men alkoholsvagare maltdrickat synes fördenskull förtjäna tagas i övervägande. Emellertid torde med åtgärder i sådan riktning böra anstå, till dess den nya maltdrycken fått prövas med hänsyn till sina förutsättningar som lämplig måltidsdryck.»

samt

av herrar *Boman, Jönsson* i *Boa*, *Bengtsson* i *Kullen*, *Nylander* och *Lithander* mot viss del av motiveringen.